

Göteborgs Stads Leasing AB

– en bilaga till granskningsredogörelsen för år 2016

April 2017

Göteborgs Stads Leasing AB. Granskning av verksamhetsåret 2016
Diarienummer: 0138/16

Lekmannarevisorer: Gerhard Annvik och Bengt Bivall
Yrkesrevisor: Charlotta Bjerhem

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Granskning av bolagets reparationer av privatägda bilar

I januari 2017 beslutade lekmannarevisorerna om granskningsredogörelse för Göteborgs Stads Leasing AB (GSL) avseende verksamhetsåret 2016.

Lekmannarevisorerna fick i februari 2017 kännedom om ytterligare omständigheter kring bolaget. Mot bakgrund av detta beslutade lekmannarevisorerna att genomföra ytterligare granskning, med syfte att få kompletterande underlag inför sin bedömning och sitt uttalande om bolagets interna styrning och kontroll år 2016.

Granskningen har omfattat förekomsten av, och rutinerna kring, bolagets reparationer år 2016 av bilar som ägs av privatpersoner. Fokus i granskningen har varit intern styrning och kontroll. Granskningen har också omfattat rutinerna för fakturering av dessa reparationer.

Granskningen har i huvudsak utgått från stadens riktlinjer för intern kontroll och stadens regler för attest. Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning, frågor till bolaget samt stickprov på fakturor i bolagets verkstadssystem och ekonomisystem.

lakttagelser

GSL har under många års tid haft så kallade hobbykvällar. Dessa har inneburit att bolagets mekaniker, en kväll i veckan, har fått använda bolagets lokaler och verktyg för att reparera sina egna, eller närståendes, bilar. För dessa hobbykvällar har det, enligt uppgift från vd, hela tiden funnits regler. Det dokument vi tagit del av är reviderat den 28 september 2015 och undertecknat av chefen för affärsenheten Eftermarknad. Av dessa regler framgår att:

- Endast egen bil eller familjens bil får repareras. Vad familj definieras inte.
- Hobbykvällar äger rum varje onsdag kl 15.30–20.00.
- Privatägda bilar får ej finnas i verkstaden andra tider än dessa.
- Ersättning för arbetskostnad utgår ej.

Bolaget har i vår granskning av bolaget tidigare år inte uppgett att man utöver detta också tagit in privatägda bilar även under ordinarie arbetstid, det vill säga utanför de tider som anges ovan. Så har dock skett. Bilarna har ägts av anställda, deras familj och andra privatpersoner samt också en leverantör, vilket vi beskriver närmare nedan. Detta har vd uppgett per e-post den 3 februari 2017 efter att uppgiften framkommit i media.

Vd beslutade den 31 januari om att tills vidare stoppa både hobbykvällar och reparationer av privatägda bilar.

Bolagets styrelse har också gett PwC i uppdrag att genomföra en utredning kring bolagets reparationer av privatägda bilar. Denna utredning är ännu inte avslutad. I mitten av februari 2017 fick bolaget även en skrivelse från Konkurrensverket med ett antal frågor angående bolagets tjänster till privatpersoner. Bolaget ska svara myndigheten i början av april. Vi har därför inte tagit del av svaret inom ramen för vår granskning.

Vad gäller förekomsten av reparationer av privatägda bilar, utöver hobbykvällarna, uppger vd till oss att denne någon gång i tiden har fått information från affärsenhetschefen för verkstaden om att detta har förekommit när medarbetare haft akuta problem med sina bilar. Vd kan inte uppge när han fick denna information. Utifrån de underlag vi tagit del av kan vi dock se att reparationer av privatägda bilar pågått sedan åtminstone år 2014.

Med anledning av denna information från ansvarig chef fattade vd inte något formellt och generellt beslut om huruvida det var tillåtet att reparera privatägda bilar mot betalning. Vd såg inte heller till att det togs fram rutiner och/eller regler för denna typ av reparationer, till exempel avseende vem som godkänner att en reparation utförs eller rutiner för kontroll av ägare. Vd uppmanade dock, enligt egen uppgift, berörd chef att ta betalt för utförda arbeten. Vd har inte gjort någon uppföljning av om bolaget tagit betalt för utförda reparationer, eller av omfattningen av bolagets reparationer av privatägda bilar.

Genom vår granskning av underlag i verkstadssystemet som rör reparationer och försäljning gör vi följande iakttagelser:

- Under 2016 har det i verkstadssystemet skapats drygt 9000 fakturor. Av dessa har vi identifierat 38 fakturor som är ställda till privatpersoner, och i ett fall till en leverantör till bolaget. Dessa fakturor avser 24 stycken privatägda bilar.
- Fakturorna avser i huvudsak reparationer. I tre fall avser de försäljning av reservdelar (till exempel däck och domkraft).
- 22 av bilarna har varit inne i verkstaden under 2016 vid ett eller flera tillfällen. Två av bilarna förekommer endast i samband med att bolaget sålt reservdelar till dessa bilar.
- Tre av de fordon som reparerats under 2016 ägs, enligt uppgift från bolaget, av personer utan några släktband till anställda vid bolaget.
- Minst en av dessa personer, som haft sin bil på reparation två gånger under året, har bolaget hjälpt på vd:s initiativ.
- 7 av 24 bilar ägs (eller ägdes vid tidpunkten) av en anställd vid bolaget.

- 13 av bilarna ägs enligt bolaget av familj till anställda. Familj definierar vd på vår fråga som make/maka/sambo, förälder, syskon eller barn till anställd/sambo. Några av bilarna ägs av familj till en anställd, som även är släkt med vd.
- Ett av fordonen som reparerats ägs av en leverantör till bolaget.

Rutiner för fakturering av utförda reparationer

Göteborgs Stads regler för attest gäller för alla interna och externa ekonomiska händelser i Göteborgs Stads bokföringssystem och försystem. Exempel på ekonomiska händelser är kundfakturer och bokföringsorder. Det är styrelsen som är ansvarig för att reglerna för attest efterlevs.

Viktiga principer vid attest är, enligt stadens regler, att dualitetsprincipen efterlevs och att attest inte får ske för överföringar som avser närstående. Attest får inte heller ske om det finns någon annan särskild omständighet som kan rubba förtroendet.

Bolaget använder ett försystem, Winassist, för att administrera verkstadsjobb. När en arbetsorder i Winassist är klar, skapas en faktura, som utgör underlag för den faktura som går ut till kund via bolagets ekonomisystem.

I Winassist, finns enligt uppgift från bolaget, inga inbyggda attester. Det finns fem personer inom bolaget som har full behörighet i systemet. Alla personer som har behörighet att skapa en arbetsorder kan också skapa en kreditfaktura. Det finns inte, enligt bolaget, möjlighet att i efterhand se vem som har gjort en kreditering på ett utfört verkstadsarbete.

Inom ramen för granskningen har vi tagit stickprov på fakturaunderlag i Winassist. Utifrån detta har vi sett att vid minst ett reparationsarbete påbörjat i juli år 2016 har arbetet krediterats i Winassist utan att någon attest har skett. Det är enligt bolaget en chef i bolagets ledningsgrupp som gjort krediteringen. Förklaringen uppges vara fel kundnummer på fakturan. Bilen ägs av denne chef, men fakturan är ställd till en släkting som också är anställd i bolaget. En ny faktura skapades i Winassist, men någon kundfaktura från ekonomisystemet gick inte ut till kunden förrän i slutet av januari år 2017, det vill säga cirka ett halvår senare. Bolaget uppger att förklaringen är att det saknades reservdelar, och att reparationen därför inte kunde slutföras. Någon delfakturering av arbetet har inte skett.

Ytterligare fakturaunderlag som vi tagit del av visar att en bil som ägs av samma anställd, med släktband till ovan nämnda chef, har varit inne för verkstadsjobb vid minst tre tillfällen under åren 2014 och 2015. Dessa tre arbeten har fakturerats kunden i februari 2017, det vill säga mellan två och tre år efter det att arbetena utförts.

Stickprov visar också att vid ännu ett tillfälle, i mars 2016, såldes reservdelar utan att någon faktura gick ut till kund i samband med detta. Faktura gick ut till kunden först i februari 2017. Bilen ägs av en annan anställd i bolaget, med nära koppling till en annan chef i ledningsgruppen.

Stadsjuristens utlåtande

Förste stadsjuristen har lämnat ett utlåtande till bolaget angående reparation av privatägda fordon. Stadsjuristen skriver att tre villkor måste vara uppfyllda för att denne inte ska ha några juridiska synpunkter på bolagets hantering av reparationer. Detta handlar om att:

1. det endast är de anställdas bilar som repareras
2. reparationerna endast utförs i mån av tid
3. arbete och material faktureras till marknadsmässigt pris.

Vi har inte, inom ramen för vår granskning, tagit ställning till om punkt 2 och 3 är uppfyllda. Vi kan dock konstatera att bolaget inte uppfyllt kravet i punkt 1 i flertalet fall.

Bedömning

Lekmannarevisorerna konstaterar att bolaget vid ett antal tillfällen har reparerat bilar som tillhör privatpersoner samt i ett fall också en leverantör. Dessa bilar har i olika utsträckning haft koppling till bolagets anställda. Vidare har också försäljning av reservdelar skett till anställda vid tre tillfällen år 2016.

Att ett kommunägt bolag reparerar privatägda bilar är, enligt lekmannarevisorernas bedömning, mycket känsligt ur ett förtroendeperspektiv. Det är dessutom vår uppfattning att det är olämpligt av bolaget att sälja reservdelar till privatpersoner. Vi bedömer också att vd har brustit i sitt ansvar att styra bolagets angelägenheter då denne inte sett till att det fattats något formellt ställningstagande till ovan nämnda verksamhet.

Vidare är det en brist att vd och styrelse inte sett till att det upprättats några regler och rutiner för att styra på vilket sätt denna typ av verksamhet ska genomföras. De enda regler som finns omfattar hobbykvällar. De reparationer som vi beskrivit bryter mot dessa regler på minst två punkter: att privatägda bilar endast får förekomma i verkstaden på hobbykvällar, och att de endast får tillhöra anställda och deras familjer. Vår bedömning är att bolagets agerande i denna del lett till en förtroendeskada för Göteborgs Stad som helhet, och inte bara för bolaget.

Vi kan också konstatera att bolaget brister i sina rutiner vad gäller fakturering av de verkstadsarbeten som utförts på privatägda bilar. Dels handlar detta om bristande följsamhet mot stadens regler för attest då det

inte finns några attestmoment i bolagets förssystem Winassist. Dels har bolaget inte tillräckliga rutiner för att säkerställa att fullständig fakturering görs, vilket vi har kunnat visa tre exempel på i denna granskning. Det har i dessa exempel varit personer med nära anknytning till ledningsgruppen som inte har fakturerats i anslutning till utförda arbeten/sålda reservdelar. I ett fall ägdes bilen av en person i ledningsgruppen. Vidare menar vi att de brister vi funnit i granskningen av bolagets rutiner för fakturering kan medföra en ökad risk för oegentligheter. Styrelsen bör utreda om så varit fallet. Denna del av granskningen bygger på stickprov och vi kan därmed inte ta ställning till om rutinerna brustit i flera fall.

Lekmannarevisorerna vill i detta sammanhang betona att styrelsens och vd:s ansvar för den interna styrningen och kontrollen omfattar att se till att det finns en god kontrollmiljö i bolaget. Med kontrollmiljö avses bland annat värdegrund, organisationskultur och det ledarskap som bolagets styrelse, vd och ledningsgrupp utövar. Om chefer i organisationen inte är noga med att följa bolagets regler, är det också mindre sannolikt att övriga medarbetare följer reglerna. Om vd inte upprättar och kommunicerar tydliga regler inom förtroendekänsliga områden, är det mindre sannolikt att övriga medarbetare agerar föredömligt och med hög integritet.

En god kontrollmiljö är minst lika viktigt som dokumenterade regler och rutiner, och är en förutsättning för en välfungerande intern styrning och kontroll.

Vi bedömer att vd brustit i detta avseende, i och med att han tagit initiativ till att erbjuda bolagets verkstadstjänster till en privatperson utan koppling till bolaget eller dess anställda. Vidare har ytterligare en person i ledningsgruppen brustit då denna krediterat verkstadsarbeten som rör dennes egen bil, vilket vi bedömer som olämpligt. Som påtalats ovan har ytterligare personer inom bolaget inte sett till att inom rimlig tid betala för reservdelar och/eller arbeten som utförts på deras bilar. Detta menar vi tyder på brister i bolagets kontrollmiljö.

Vi har ovan visat på ett antal brister med koppling till bolagets verkstad. I vår grundläggande granskning¹ har vi dessutom påtalat att bolaget brister i sitt arbete med riskanalys och internkontrollplan. Vi kan också konstatera att vd och styrelse inte sett risken för att det nu uppdagade skulle kunna hända. Det är utifrån detta viktigt att bolaget vidtar

---

¹ Se lekmannarevisorernas granskningsredogörelse 2016 för Göteborgs Stads Leasing AB

tillräckliga åtgärder för att förstärka den interna styrningen och kontrollen. Utifrån stadens riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll ska alltid risken för förekomst av oegentligheter vara en del av bolagsstyrelsens riskhantering.

Inom ramen för denna granskning har vi inte tagit ställning till andra risker än de ovan nämnda. Detta innebär att vi bland annat inte tagit ställning till skattefrågor, då sådana frågor inte ligger inom ramen för lekmannarevisorernas uppdrag.

Lekmannarevisorerna bedömer utifrån sin grundläggande granskning samt sin granskning av ovanstående att bolagets styrelse och vd uppenbart har brustit i sitt ansvar att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten.

Mot bakgrund av detta riktar lekmannarevisorerna kritik i form av en anmärkning till bolagets styrelse och vd.

Lekmannarevisorerna lämnar också följande rekommendationer till bolaget:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att stadens regler för attest efterlevs i bolagets verkstadssystem.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att fakturering görs vid utförda verkstadsarbeten.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se över vilka risker det finns för oegentligheter och förtroendeskada i hela bolagets verksamhet och vid behov vidta åtgärder.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6, Göteborg

Kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

**Göteborgs
Stad**